

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (peti senat)

z dne 12. julija 2019*

„Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Trg pogonov za optične diske – Sklep o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP – Tajni sporazumi glede razpisov, ki sta jih organizirala proizvajalca računalnikov – Bistvena kršitev postopka in kršitev pravice do obrambe – Pristojnost Komisije – Geografski obseg kršitve – Enotna in trajajoča kršitev – Načelo dobrega upravljanja – Smernice iz leta 2006 o načinu določanja glob“

V zadevi T-8/16,

Toshiba Samsung Storage Technology Corp. s sedežem v Tokiu (Japonska),

Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. s sedežem v Suwon-siju (Južna Koreja),

ki so ju sprva zastopali M. Bay, J. Ruiz Calzado, A. Aresu in A. Scordamaglia-Tousis, nato M. Bay, J. Ruiz Calzado in A. Aresu, odvetniki,

tožeči stranki,

proti

Evropski komisiji, ki so jo sprva zastopali N. Khan, A. Biolan in M. Farley, nato A. Biolan, M. Farley in A. Cleenewerck de Crayencour, agenti,

tožena stranka,

zaradi predloga na podlagi člena 263 PDEU za, primarno, razglasitev celotne ali delne ničnosti Sklepa Komisije C(2015) 7135 final z dne 21. oktobra 2015 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva AT.39639 – Pogoni za optične diske) in, podredno, znižanje zneska globe, naložene tožečima strankama,

SPLOŠNO SODIŠČE (peti senat),

v sestavi D. Gratsias, predsednik, I. Labucka, sodnica, in I. Ulloa Rubio (poročevalec), sodnik,

sodna tajnica: N. Schall, administratorka,

na podlagi pisnega dela postopka in obravnave z dne 3. maja 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo¹

I. Dejansko stanje

A. Tožeči stranki in zadevni trg

- 1 Tožeči stranki, družba Toshiba Samsung Storage Technology Corp. (v nadaljevanju: TSST Japonska) in družba Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. (v nadaljevanju: TSST KR) sta proizvajalki in dobaviteljici pogonov za optične diske (v nadaljevanju: POD). Natančneje, družba TSST Japonska je skupna družba v lasti družb Toshiba Corporation s sedežem na Japonskem in družbe Samsung Electronics Co., Ltd s sedežem v Južni Koreji. V obdobju kršitve je bila družba TSST Japonska matična družba družbe TSST KR.
- 2 Družbi TSST Japonska in TSST KR (v nadaljevanju skupaj: TSST) sta začeli opravljati dejavnosti 1. aprila 2004 kot ločeni poslovni enoti. Družba TSST Japonska se je decembra 2005 umaknila s trga, do začetka leta 2008 je – v omejenem obsegu – ohranila le dejavnosti čezmejne prodaje. Družba TSST KR je postopoma prevzela prodajne dejavnosti družbe TSST Japonska in je bila neposredno vključena v razvoj, trženje in prodajo POD ter poprodajne storitve glede njih (izpodbijani sklep, točka 14 obrazložitve).
- 3 Zadevna kršitev se nanaša na POD, ki se uporabljajo v osebnih računalnikih (namizni računalniki in prenosni računalniki) (v nadaljevanju: PC), ki sta jih proizvajali družbi Dell Inc. (v nadaljevanju: Dell) in Hewlett Packard (v nadaljevanju: HP). POD se uporabljajo tudi v mnogih drugih potrošniških napravah, kot so predvajalniki zgoščenk (v nadaljevanju: CD) ali digitalnih videodiskov (v nadaljevanju: DVD), igralne konzole in druge zunanje naprave (izpodbijani sklep, točka 28 obrazložitve).
- 4 POD, ki se uporabljajo v PC, se razlikujejo glede na velikost, mehanizme napajanja (reža ali pladenj) in vrste diskov, ki jih lahko predvajajo ali posnamejo. POD, ki se uporabljajo v PC, se lahko razdelijo na dve skupini: pogone polovične višine (half-height, v nadaljevanju: HH) za namizne računalnike in tanke pogone za prenosne računalnike. V skupino tankih pogonov so vključeni pogoni različnih mer. Glede na tehnično funkcijo obstajajo različne vrste pogonov HH in tankih pogonov (izpodbijani sklep, točka 29 obrazložitve).
- 5 Družbi Dell in HP sta najpomembnejši proizvajalki originalne opreme na svetovnem trgu PC. Ti družbi uporabljata običajne razpisne postopke, ki se izvajajo na svetovni ravni in med drugim vključujejo četrletna pogajanja o ceni na svetovni ravni in globalnem obsegu nakupov z majhnim številom vnaprej izbranih dobaviteljev POD. Pri razpisih za POD, ki se niso nanašali na pričakovano povpraševanje za regije, ki vplivajo na globalni obseg nakupov, regionalna vprašanja praviloma niso igrala nobene vloge (izpodbijani sklep, točka 32 obrazložitve).
- 6 Razpisni postopki so vključevali zahteve za ponudbo, elektronske zahteve za ponudbo, spletna pogajanja, elektronske dražbe in dvostranska pogajanja (zunaj spleta). Po koncu razpisa sta stranki udeleženi dobaviteljem POD (vsem ali vsaj večini, razen če je bil vzpostavljen mehanizem za izključitev) dodelili količine glede na cene, ki so jih ti ponudili. Na primer, zmagovalna ponudba je prejela od 35 do 45 % skupne oddaje naročila za zadevno četrletje, druga najboljša ponudba od 25 do 30 %, tretja 20 % itd. Te klasične razpisne postopke so skupine strank, odgovorne za razpise, uporabljale, da bi izvedle učinkovit razpis po konkurenčnih cenah. Za to so uporabljale vse mogoče prakse za spodbujanje cenovne konkurence med dobavitelji POD (izpodbijani sklep, točka 33 obrazložitve).

1 Navedene so le točke zadevne sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

- 7 Družba Dell je razpise izvajala predvsem s spletnimi pogajaji. To pogajanje je lahko trajalo določen čas ali pa se je končalo po določenem obdobju, na primer deset minut po zadnji ponudbi, če noben dobavitelj POD ni oddal nove ponudbe. V nekaterih primerih je lahko spletno pogajanje trajalo več ur, če je bilo oddajanje ponudb aktivnejše ali če je bilo trajanje spletnega pogajanja podaljšano, da bi dobavitelji POD še naprej oddajali ponudbe. Nasprotno, tudi če je bilo spletno pogajanje razpisano za nedoločen čas in je bilo odvisno od končne ponudbe, je lahko družba Dell v danem trenutku razglasila konec spletnega pogajanja. Družba Dell se je lahko odločila, da postopek „le uvrstitev“ spremeni v „slepi“ postopek. Družba Dell je lahko preklicala spletno pogajanje, če je razpis ali njegov rezultat štela za nezadovoljiv, in ga nadomestila z dvostranskimi pogajaji. Postopek spletnega pogajanja so nadzorovale odgovorne osebe družbe Dell, zadolžene za svetovne nakupe (izpodbijani sklep, točki 34 in 37 obrazložitve).
- 8 Glavna razpisna postopka, ki sta se uporabljala pri družbi HP, sta bila zahteve za ponudbo in elektronske zahteve za ponudbo. Oba postopka sta bila izvedena prek spleta z uporabo iste platforme. Prvič, zahteve za ponudbo so bile četrtletne. Združevale so spletna pogajanja in dvostranska pogajanja zunaj spleta, ki so bila razporejena skozi določeno obdobje, običajno dva tedna. Dobavitelji POD so bili povabljeni v odprt razpisni krog, da bi na spletni platformi ali po elektronski pošti oddali svojo ponudbo. Po poteku prvega kroga oddajanja ponudb se je družba HP sestala z vsakim udeležencem in začela pogajanja na podlagi ponudbe dobavitelja POD, da bi od vsakega dobavitelja dobila najboljšo ponudbo, ne da bi razkrila istovetnost ali ponudbo drugih dobaviteljev POD. Drugič, elektronske zahteve za ponudbo so bile ponavadi organizirane v obliki obrnjene dražbe. Pri teh so se ponudniki ob določenem času povezali s spletno platformo, prodaja na dražbi pa se je začela po ceni, ki jo je določila družba HP. Ponudniki, ki so oddajali postopoma znižane ponudbe, so bili o svoji uvrstitvi obveščeni vsakič, ko je bila predložena nova ponudba. Ob izteku dodeljenega časa je na dražbi zmagal dobavitelj POD, ki je vnesel najnižjo ponudbo, druga dobavitelja pa sta bila glede na svojo ponudbo uvrščena na drugo in tretje mesto (izpodbijani sklep, točke od 41 do 44 obrazložitve).

B. Upravni postopek

- 9 Evropska komisija je 14. januarja 2009 prejela prošnjo za imuniteto na podlagi Obvestila o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006, C 298, str. 17), ki jo je vložila družba Koninklijke Philips NV (v nadaljevanju: Philips). Ta prošnja je bila 29. januarja in 2. marca 2009 dopolnjena, da bi bili poleg družbe Philips vanjo vključeni tudi družba Lite-On IT Corporation (v nadaljevanju: Lite-On) in njuno skupno podjetje Philips & Lite-On Digital Solutions Corporation (v nadaljevanju: PLDS).
- 10 Komisija je 29. junija 2009 podjetjem, ki delujejo v sektorju POD, poslala zahtevo po informacijah.
- 11 Komisija je 30. junija 2009 družbam Philips, Lite-On IT in PLDS odobrila pogojno imuniteto.
- 12 Družbi Hitachi-LG Data Storage, Inc. in Hitachi-LG Data Storage Korea, Inc. (v nadaljevanju skupaj: HLDS) sta 4. in 6. avgusta 2009 pri Komisiji vložili prošnjo za znižanje zneska globe na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah.
- 13 Komisija je 18. julija 2012 začela postopek in glede trinajstih dobaviteljev POD, med njimi tudi glede tožečih strank, sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Komisija je v tem obvestilu v bistvu navedla, da so navedene družbe kršile člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP), ker so bile udeležene v kartelu v zvezi s POD od 5. februarja 2004 do 29. junija 2009, ki je zajemal uskladitev ravnanja glede razpisov, ki sta jih organizirali proizvajalki računalnikov, in sicer družbi Dell in HP.
- 14 Tožeči stranki sta 29. oktobra 2012 Komisiji poslali pripombe glede obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.

- 15 Vsi naslovniki obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah so 29. in 30. novembra 2012 sodelovali na zaslišanju pred Komisijo.
- 16 Komisija je 14. decembra 2012 od vseh strank zahtevala, naj predložijo upoštevne dokumente, ki so jih v obdobju kršitve prejele od družb Dell in HP. Vse stranke, vključno s tožečima strankama, so ugodile tem zahtevam. Vse stranke so imele dostop do nezaupne različice odgovorov, ki so jih predložili drugi dobavitelji POD.
- 17 Tožeči stranki sta 27. novembra 2013 predložili dodatne pripombe v zvezi z odgovori drugih strank.
- 18 Komisija je 18. februarja 2014 sprejela dodatni obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, da bi – kot je navedla – dopolnila, spremenila in pojasnila očitke zoper nekatere naslovnike obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah glede njihove odgovornosti za zatrjevano kršitev.
- 19 Komisija je 1. junija 2015 izdala dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Namen tega novega obvestila je bil prejšnja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah dopolniti tako, da se očitki iz teh obvestil naslovijo na dodatne pravne subjekte, ki so pripadali skupinam podjetij (matične družbe ali pripojeni subjekti), ki so že bile naslovniki prvega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 20 Naslovniki obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 18. februarja 2014 in z dne 1. junija 2015 so Komisiji predložili pisne pripombe, vendar pa niso zahtevali oprave zaslišanja.
- 21 Komisija je 3. junija 2015 vsem strankam poslala dopis o ugotovljenih dejstvih. Naslovniki dopisa o ugotovljenih dejstvih so Komisiji predložili pisne pripombe.
- 22 Komisija je 21. oktobra 2015 sprejela Sklep C(2015) 7135 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva AT.39639 – Pogoni za optične diske) (v nadaljevanju: izpodbijani sklep).

C. Izpodbijani sklep

1. Zadevna kršitev

- 23 Komisija je v izpodbijanem sklepu ugotovila, da so udeleženci kartela vsaj od 23. junija 2004 do 25. novembra 2008 usklajevali svoje konkurenčno ravnanje. Pojasnila je, da je to usklajevanje potekalo prek omrežja vzporednih dvostranskih stikov. Navedla je, da so udeleženci kartela skušali prilagoditi svoje količine na trgu in zagotoviti, da cene ostanejo na višji ravni, kot bi bile brez teh dvostranskih stikov (izpodbijani sklep, točka 67 obrazložitve).
- 24 Komisija je v izpodbijanem sklepu pojasnila, da se je usklajevanje med udeleženci kartela nanašalo na račune strank družb Dell in HP, ki sta najpomembnejši proizvajalki originalne opreme na svetovnem trgu PC. Po ugotovitvah Komisije sta družbi Dell in HP poleg dvostranskih pogajanj s svojimi dobavitelji POD uporabljali tudi standardizirane razpisne postopke, ki so potekali vsaj na vsake tri mesece. Poudarila je, da so člani kartela svojo mrežo dvostranskih stikov uporabljali za manipulacijo teh razpisnih postopkov, s čimer so ovirali poskuse svojih strank, da spodbujajo cenovno konkurenco (izpodbijani sklep, točka 68 obrazložitve).
- 25 Po navedbah Komisije je redna izmenjava informacij članom kartela med drugim omogočila zelo natančno poznavanje namer svojih konkurentov, še preden bi se ti vključili v razpisni postopek, in zato predvidevanje njihove konkurenčne strategije (izpodbijani sklep, točka 69 obrazložitve).

- 26 Komisija je dodala, da so si člani kartela v rednih časovnih presledkih izmenjavali informacije o cenah glede konkretnih računov strank in s cenami nepovezane informacije, kot so obstoječa proizvodnja in dobavne zmogljivosti, stanje zalog, položaj glede kvalifikacije, datum uvedbe novih proizvodov ali izboljšav. Poudarila je, da so dobavitelji POD poleg tega spremljali končne rezultate končanih razpisnih postopkov, to je doseženo uvrstitev, ceno in količino (izpodbijani sklep, točka 70 obrazložitve).
- 27 Komisija je tudi navedla, da so dobavitelji, čeprav so vedeli, da morajo udeleženci kartela svoje stike ohraniti tajne pred strankami, za medsebojne stike uporabljali sredstva, za katera so šteli, da so dovolj primerna za dosego želenega rezultata. Poleg tega je pojasnila, da je leta 2003, potem ko je bil razkrit kupcu, spodletel poskus, da bi sklicali sestanek za organizacijo rednih večstranskih sestankov med dobavitelji POD. Po navedbah Komisije je namesto tega prihajalo do dvostranskih stikov, predvsem v obliki telefonskih klicev in včasih prek elektronskih sporočil, vključno z zasebnimi naslovi elektronske pošte (hotmail) in storitvami takojšnjega sporočanja, ali na sestankih, predvsem na ravni globalnih upraviteljev računov (izpodbijani sklep, točka 71 obrazložitve).
- 28 Komisija je ugotovila, da so imeli udeleženci kartela redne stike in da so stiki, predvsem prek telefona, postali pogostejši v času razpisnih postopkov, med katerimi se je lahko med nekaterimi dvojicami udeležencev kartela ugotovilo več klicev dnevno. Pojasnila je, da so bili običajno stiki med nekaterimi dvojicami udeležencev kartela znatno pogostejši kot med nekaterimi drugimi (izpodbijani sklep, točka 72 obrazložitve).

2. Odgovornost tožečih strank

- 29 Odgovornost tožečih strank je bila na eni strani ugotovljena zaradi neposredne udeležbe družbe TSST KR pri kartelu od 23. junija 2004 do 17. novembra 2008, zlasti zaradi usklajevanja z drugimi konkurenti glede družb Dell in HP, in na drugi strani zaradi izvajanja odločilnega vpliva s strani družbe TSST Japonska na svojo hčerinsko družbo v celotnem obdobju kršitve, kot ga je domnevala Komisija (izpodbijani sklep, točka 498 obrazložitve).

3. Globa, naložena tožečima strankama

- 30 Komisija je za določitev zneska globe, naložene tožečima strankama, uporabila Smernice o načinu določanja glob v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: Smernice o načinu določanja glob).
- 31 Najprej, Komisija je za določitev osnovnega zneska globe štela, da je ob upoštevanju precejšnjih razlik v trajanju udeležbe dobaviteljev in da bi se bolje odražal dejanski vpliv kartela, ustrezno uporabiti letno povprečje, izračunano na podlagi dejanske vrednosti prodaje podjetij v celotnih koledarskih mesecih njihove udeležbe pri kršitvi (izpodbijani sklep, točka 527 obrazložitve).
- 32 Komisija je tako pojasnila, da je bila vrednost prodaje izračunana na podlagi prodaje POD za PC, ki je bila zaračunana subjektom družb HP in Dell z območja EGP (izpodbijani sklep, točka 528 obrazložitve).
- 33 Komisija je poleg tega štela, da bo, ker se je protikonkurenčno ravnanje glede družbe HP začelo pozneje in da bi se upošteval razvoj kartela, upoštevno vrednost prodaje izračunala ločeno za družbo HP in za družbo Dell ter da bo glede na trajanje uporabila množilna količnika (izpodbijani sklep, točka 530 obrazložitve).
- 34 Dalje, Komisija je odločila, da – ker spadajo sporazumi o usklajevanju cen že po svoji naravi med najhujše kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP ter ker je bil s kartelom zajet vsaj EGP – bo odstotek, uporabljen iz naslova teže kršitve, v obravnavani zadevi znašal 16 % za vse naslovnike izpodbijanega sklepa (izpodbijani sklep, točka 544 obrazložitve).

- 35 Poleg tega je Komisija navedla, da je ob upoštevanju okoliščin primera za odvracanje treba dodati dodatni znesek v višini 16 % (izpodbijani sklep, točki 554 in 555 obrazložitve).
- 36 Nazadnje, ker je prilagojeni osnovni znesek globe, naložene tožečima strankama, dosegel zgornjo mejo, določeno na 10 % njunega prometa, je Komisija morala opraviti dodatno prilagoditev na podlagi člena 23(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) (izpodbijani sklep, točke od 570 do 572 obrazložitve).
- 37 V izreku izpodbijanega sklepa je v delu, v katerem se nanaša na tožeči stranki, navedeno:

„Člen 1

Naslednja podjetja so kršila člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma EGP, ker so v navedenih obdobjih sodelovala pri enotni in trajajoči kršitvi, sestavljeni iz več ločenih kršitev, v sektorju pogonov za optične diske, ki zajema celoten EGP, in ki je zajemala dogovore o usklajevanju cen:

[...]

- e) [tožeči stranki] od 23. junija 2004 do 17. novembra 2008 za njuno usklajevanje glede družb Dell in HP.

[...]

Člen 2

Zaradi kršitve iz člena 1 se naložijo te globe:

[...]

- e) [tožečima strankama], ki sta solidarno odgovorni: 41.304.000 EUR.“

II. Postopek in predlogi strank

- 38 Tožeči stranki sta v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 5. januarja 2016 vložili to tožbo.
- 39 Komisija je 21. julija 2016 vložila odgovor na tožbo.
- 40 Splošno sodišče (peti senat) je na predlog sodnika poročevalca začelo ustni postopek in v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 91 Poslovnika, Komisijo pozvalo, naj predloži nekatere dokumente v zvezi z zaupnimi izjavami. Komisija je navedla, da ne more predložiti prepisa teh zaupnih izjav, ki so bile predložene v okviru njenega programa prizanesljivosti.
- 41 Splošno sodišče (peti senat) je s sklepom z dne 23. aprila 2018, ki je bil sprejet v skladu s členom 24, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije ter členom 91(b) in členom 92(3) Poslovnika, Komisiji odredilo predložitev navedenih prepisov.
- 42 Komisija je te prepise predložila 24. aprila 2018. Odvetniki tožečih strank so lahko vanje vpogledali v sodnem tajništvu Splošnega sodišča do 30. aprila 2018 ob 17. uri.
- 43 Stranke so na obravnavi 3. maja 2018 ustno podale navedbe in odgovorile na vprašanja Splošnega sodišča.

- 44 Tožeči stranki Splošnemu sodišču predlagata, naj:
- izpodbijani sklep razglasi za ničen v celoti ali delno;
  - poleg tega ali podredno, zniža znesek globe, ki jima je bila naložena;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 45 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne;
  - tožecima strankama naloži plačilo stroškov.

III. Pravo

- 46 Tožeči stranki v utemeljitev tožbe navajata devet tožbenih razlogov. Prvi se nanaša na bistveno kršitev postopka in kršitev pravice do obrambe, drugi na nepristojnost Komisije za uporabo člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP, tretji na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava pri določitvi geografskega obsega kršitve, četrti na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava pri ugotovitvi enotne in trajajoče kršitve, peti na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava glede njunega domnevnega poznavanja celotne kršitve, šesti na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava v zvezi z datumom začetka njune udeležbe v kartelu, sedmi na nedokazanost njunega sodelovanja pri usklajenih ravnanjih ali protikonkurenčnih sporazumih, osmi na kršitev pravice do dobrega upravljanja zaradi predolgega trajanja preiskave in deveti, predložen podredno, na napake, ki naj bi jih Komisija storila pri izračunu zneska globe.

A. Prvi tožbeni razlog: bistvena kršitev postopka in kršitev pravice do obrambe

[...]

1. Prvi del: neskladnost med obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah in izpodbijanem sklepu glede pravne kvalifikacije zatrjevanega ravnanja

[...]

- 56 Pojem enotne in trajajoče kršitve predpostavlja celoto ravnanj različnih subjektov, ki so poskušali doseči isti protikonkurenčni ekonomski cilj (sodbi z dne 24. oktobra 1991, Rhône-Poulenc/Komisija, T-1/89, EU:T:1991:56, točki 125 in 126).
- 57 Iz samega pojma enotne in trajajoče kršitve tako izhaja, da taka kršitev pomeni „celoto ravnanj ali kršitev“. Tožeči stranki torej ne moreta trditi, da je Komisija v člen 1 izpodbijanega sklepa vključila dodatno pravno kvalifikacijo, ker je poleg enotne in trajajoče kršitve ugotovila, da je bila ta sestavljena iz več „ločenih kršitev“, saj navedeno enotno kršitev tvorijo prav ta različna protikonkurenčna ravnanja.
- 58 Zato je treba šteti, da ni nobenega neskladja med obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah in izpodbijanem sklepu, če je v tem navedeno, da je bila enotna in trajajoča kršitev sestavljena iz več „ločenih kršitev“.

[...]

2. Drugi in tretji del: pomanjkljiva obrazložitev, ki naj bi izhajala iz protislovij v izpodbijanem sklepu v zvezi s pravno kvalifikacijo domnevne kršitve

[...]

- 81 Vendar to, da „ločene kršitve“ niso opredeljene ne v izreku ne v točki 352 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ne pomeni, da je navedeni sklep pomanjkljivo obrazložen, saj te kršitve ne vključujejo dodatne pravne kvalifikacije, ki bi jo bilo treba razčleniti. Na eni strani je namreč, kot izhaja iz točk 57 in 65 zgoraj, edina pravna kvalifikacija zadevne kršitve „enotna in trajajoča kršitev“, ki že predpostavlja „celoto ravnanj ali kršitev“. Na drugi strani pa so bila ta zatrjevana ravnanja ali kršitve, sestavljene iz različnih stikov, podrobno opisane v izpodbijanem sklepu in navedene na seznamu v Prilogi I k temu sklepu.

[...]

3. Šesti del: kršitev pravice do obrambe v zvezi z dokazi, vsebovanimi v izpodbijanem sklepu

[...]

a) Tretji očitek: kršitev obveznosti obrazložitve, ker se v izpodbijanem sklepu sklicuje na Prilogo I k temu sklepu

[...]

- 157 Poleg tega sta tožeči stranki na obravnavi navedli, da se sklici ali identifikacijske številke, uporabljeni za seznam stikov v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, niso skladali s sklici v prilogi k temu dokumentu ali v izpodbijanem sklepu in prilogi k njemu ter da je bila zato kršena njuna pravica do obrambe.
- 158 Uvodoma je treba poudariti, da tožeči stranki znova na splošno izpodbijata to razliko v sklicih, ne da bi predložili kakršen koli konkreten indic glede očitanih trditev in ne da bi navedli, kako naj bi bila njuna pravica do obrambe kršena.
- 159 Čeprav se poimenovanja v dokumentih, v katerih so navedeni stiki, in sicer v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah oziroma njegovi prilogi ali izpodbijanem sklepu in njegovi prilogi, res razlikujejo, so elementi, ki so navedeni v teh dokumentih, enaki in zato še vedno določljivi. Čeprav je namreč na primer v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah dokument, ki se nanaša na stike z družbo TSST junija 2004, naveden z oznako „ID 490, str. 70“, je ta dokument v Prilogi I k temu obvestilu, v izpodbijanem sklepu in v prilogi k temu sklepu naveden z oznako „ID 490/70“. Poleg tega je v glavi tabele iz Priloge I k obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in tabele iz priloge k izpodbijanemu sklepu jasno navedeno, da dokument „ID 490 str. 70“ ustreza dokumentu 490 (ID) in da je ta stik naveden na strani 70. Tožeči stranki se zato ne moreta sklicevati na kršitev njune pravice do obrambe.
- 160 Vsekakor je treba ugotoviti, da tako besedilo obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ali izpodbijanega sklepa kot njune priloge vsebujejo dovolj informacij, na podlagi katerih je mogoče določiti očitane stike. Pri vseh navedenih stikih so namreč navedeni očitano ravnanje, obdobje kršitvenega ravnanja, udeleženci, zadevne stranke ali razpisi, kar omogoča enostavno določitev zadevnega stika. Tožeči stranki se zato ne moreta sklicevati na kršitev njune pravice do obrambe.

[...]

B. Tretji tožbeni razlog: napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačna uporaba prava pri določitvi geografskega obsega kršitve

[...]

198 Opozoriti pa je treba, da tožeči stranki pomešata pristojnost Komisije na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP glede sporazuma, sklepa ali usklajenega ravnanja po mednarodnem javnem pravu, ki se je izpodbijala z drugim tožbenim razlogom, in geografski obseg zadevnega sporazuma, sklepa ali usklajenega ravnanja. Enako kot Komisija je namreč treba poudariti, da čeprav je izvajanje ravnanja v EGP upošteveno za ugotovitev pristojnosti Komisije, se geografsko območje, ki je zajeto s tem ravnanjem, določi na podlagi ravnanj, ki so zajeta s kartelom, in delovanja kartela. Zato je Komisija, kot je razvidno iz spisa, upravičeno štela, da je kartel zajemal celotni EGP.

[...]

C. Četrty tožbeni razlog: napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačna uporaba prava pri ugotovitvi enotne in trajajoče kršitve

[...]

1. Prvi del: nujnost ugotovitve medsebojnega dopolnjevanja za utemeljitev obstoja enotne in trajajoče kršitve

[...]

205 Vendar pa je dovolj opozoriti, kot je bilo že navedeno v točki 123 zgoraj, da je odločilno merilo za obstoj enotne in trajajoče kršitve to, da se različna dejanja, ki sestavljajo kršitev, uvrščajo v „celovit načrt“, namenjen doseganju enotnega cilja. Poleg tega ni treba preveriti, ali se navedena ravnanja medsebojno dopolnjujejo, tako da je vsako od očitanih ravnanj namenjeno spopadanju z eno ali več posledicami običajne konkurence in z medsebojnim vplivanjem prispeva k izvedbi celote protikonkurenčnih posledic, ki so jih želeli njihovi storilci (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2013, Siemens in drugi/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, točki 247 in 248).

[...]

2. Drugi del: napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačna uporaba prava glede domnevnih stikov, ki jih zatrjuje Komisija v utemeljitev obstoja enotne in trajajoče kršitve

[...]

230 Opozoriti je treba, da to, da so se nekatere značilnosti kartela, med drugim vključitev novih udeležencev, zmanjšanje njihovega števila ali razširitev kartela, da bi zajemal tudi družbo HP, skozi čas spreminjali, Komisiji ne preprečuje, da ta kartel opredeli kot enotno in trajajočo kršitev, ker cilj kartela ostaja nespremenjen (glej v tem smislu sodbo z dne 24. marca 2011, Aalberts Industries in drugi/Komisija, T-385/06, EU:T:2011:114, točka 10). Poleg tega je treba enako kot Komisija ugotoviti, da to, da je družba Quanta Storage, Inc. (v nadaljevanju: Quanta) zelo kmalu po pristopu h kartelu sodelovala pri tajnih stikih tako glede družbe Dell kot družbe HP, razkriva, da je obstajal celovit načrt s ciljem izkrivljanja konkurence, ki je trajal ne glede na to, da so nekatera podjetja prenehala sodelovati pri tej enotni kršitvi (glej v tem smislu sodbo z dne 16. septembra 2013, Masco in drugi/Komisija, T-378/10, EU:T:2013:469, točki 119 in 120).

[...]

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (peti senat)

razsodilo:

- 1. Tožba se zavrne.**
- 2. Družbi Toshiba Samsung Storage Technology Corp. in Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. nosita svoje stroške in stroške Evropske komisije.**

Gratsias

Labucka

Ulloa Rubio

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 12. julija 2019.

Podpisi